

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 07/10/2025 11:24
Sayı: E-120.07.03-1712714
2025 AİLE YILI

Sayı : E-85112434-610-7360334

Konu : Soru Önergeleri

7/27903 GK 161
7/28771 GK 171
7/30755

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

- İlgi : a) 14.05.2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1628918 sayılı yazınız.
b) 04.06.2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1640882 sayılı yazınız.
c) 22.07.2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1669528 sayılı yazınız.

İlgi yazılar ekinde yer alan soru önergelerine ilişkin Bakanlığımızca hazırlanan cevaplar Ek'te sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Nuri ERSOY
Bakan

Ek: Liste ve Cevaplar (9 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: C106F0A8-AD40-4DC0-A829-A207B878AD40 Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ktb-ebys>
Cumhuriyet Bulvarı No: 4 Ulus Altındağ / ANKARA
Telefon No: (312) 470 8000 Belge Geçer No: (312) 470 5131
<http://www.ktb.gov.tr> <http://sgb.ktb.gov.tr>
KEP Adresi : kulturveturizmbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Hasgöl ÇAKAN
İşletme İşçisi
Telefon No: (312) 470 50 05

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN MUSTAFA BİLİCİ'NİN 7/27903 ESAS SAYILI
SORU ÖNERGESİNE BAKANLIĞIMIZCA HAZIRLANAN CEVAP**

Bakanlığımız (Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü)'ca;

Hattuşa Antik Kenti'nde 1906 yılından bu yana süregelen arkeolojik kazılar, Anadolu'nun tarih öncesi dönemlerinden itibaren zengin bir kültürel mirası gün yüzüne çıkarmıştır. Yaklaşık 8 bin yıllık bir geçmişe sahip olan bu antik şehirdeki buluntular, farklı dönemlere ait çeşitli eserleri kapsamaktadır. Bu eserler arasında çivi yazılı tabletler, mimari parçalar, heykeller, mühürler, seramikler ve günlük yaşama dair birçok taşınabilir kültür varlığı yer almaktadır. Hattuşa'da yapılan kazılarda, sayıları 30 bini bulan çivi yazılı tablet ve tablet parçası ortaya çıkarılmıştır. Hattuşa tabakaları Kalkolitik ve Eski Tunç Çağı, Asur Ticaret Kolonileri Çağı, Hitit İmparatorluk Dönemi ile Erken Demir Çağı ve Frig Dönemlerini içermektedir.

Prof. Dr. Andreas Schachner başkanlığında yürütülen Hattuşa kazılarında ulaşılan bulgular Hitit İmparatorluğu'nun kültürü, dili ve günlük yaşamı hakkında derinlemesine bilgiler sunmaktadır. 2023 yılında, Hattuşa'da yapılan kazılarda, daha önce bilinmeyen bir Anadolu dili olan "Kalaşmaca"ya ait izler taşıyan bir tablet bulunmuştur. Bu tablet, Hititçe yazılmış bir ritüel metni içinde, "Kalaşma ülkesinin dili" olarak tanımlanan bir bölüm içermektedir. Bu keşif, Anadolu'nun dilsel çeşitliliği ve Hititlerin çok dilli yapısı hakkında yeni bilgiler sağlamaktadır. Aynı yıl içinde, Hattuşa'da 2.250 yıllık bir testere bulunmuştur. Bu buluntu, Antik Dönemde ağaç işçiliğinin önemini ve kullanılan aletlerin çeşitliliğini göstermektedir. Ancak, bu tür aletlerle yapılan işlerin günümüze ulaşan izleri sınırlı olduğundan, bu tür buluntular kültürel mirasın anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. Yerkapı Tüneli'nde yapılan kazılarda, yaklaşık 3.500 yıl öncesine tarihlenen yeni simgeler keşfedilmiştir. Bu simgeler, Hititlerin sembolik dünyası ve inanç sistemleri hakkında yeni ipuçları sunmaktadır. Kazılarda ayrıca, Teşup'un boğaları gibi yeni boğa tasvirleri ve diğer sanatsal öğeler bulunmuştur. Bu tür buluntular, Hitit sanatının ve dini inançlarının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmaktadır.

Son yıllarda Hattuşa Antik Kenti'nde ortaya çıkarılan farklı dönemlere ait eserlerin korunması ve sergilenmesi amacıyla çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Bu çalışmalar hem taşınabilir hem de yerinde korunması gereken eserleri kapsamakta ve kültürel mirasın sürdürülebilirliğini hedeflemektedir.

Yerinde koruma ve restorasyon çalışmaları kapsamında Hattuşa'da bulunan anıtsal yapılar ve mimari kalıntılar, yerinde korunarak ziyaretçilere sunulmaktadır. Örneğin, Kral Kapısı, Aslanlı Kapı ve Sfenksli Kapı gibi önemli yapılar, restorasyon çalışmalarıyla güçlendirilerek ve özgün yapıları korunarak sergilenmektedir. Ayrıca,

Hiyeroglifli Oda gibi özel alanlar, demir parmaklıklarla koruma altına alınarak ziyaretçilere açılmıştır.

Taşınabilir eserler ise başta Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi, İstanbul Arkeoloji Müzeleri ve Çorum Boğazköy Müzesi olmak üzere çeşitli müzelerde ve kazı depolarında korunmaktadır.

Ayrıca; gelişen teknolojinin olanaklarından faydalanan Bakanlığımız, yapay zekâ teknolojisini Anadolu'nun kültürel hafızasının en önemli bileşenlerinden olan Hitit çivi yazılı tabletlerinin okunmasında kullanarak dijital arşiv oluşturmaktadır. Anadolu Medeniyetleri Müzesi Müdürlüğü, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü ve Çorum Müzesi Müdürlüğü envanterinde bulunan Hitit çivi yazılı tabletlerin okunması, taranması, yayımlanması ve dijital ortama aktarılmasına yönelik olarak "Anadolu Medeniyetleri Müzesindeki Çivi Yazılı Tabletlerin 3 Boyutlu Olarak Taranması ve Boğazköy Tabletlerinin Yapay Zekâ Tarafından Okunması" projesine ilişkin protokol Ankara Üniversitesi ile imzalanmış ve çalışmalara başlanmıştır. Proje, Dünya'da Hititçe tabletler üzerinde gerçekleştirilecek ve ülkemizde de Eskiçağ Dilleri alanında uygulanacak ilk proje olma özelliğini taşımaktadır.

2025 yılı Hattuşa kazı ekibi, yaklaşık 45 kişiden oluşan geniş ve disiplinler arası bir yapıya sahiptir. 2025 yılı ekip listesinde yer alan üyelerin uzmanlık alanları Arkeoloji, Hititoloji, Antropoloji, Jeoloji, Mimarlık, Botanik, Eskiçağ Tarihi, Restorasyon, Çizim ve 3 Boyutlu Tarama Teknikleri şeklindedir. Ayrıca arkeoloji, Hititoloji ve Eskiçağ Tarihi alanlarında lisans ve lisansüstü düzeyde öğrenciler de ekipte yer almakta ve uygulamalı kazı deneyimi kazanmaktadır.

2025 yılı kazı faaliyetleri Büyükkale'nin kuzeybatı yamacı, Büyükkale Platosu, Yukarı Şehir'in batı yamaçları ve Hitit Dönemi Nekropolü olmak üzere dört ana bölgede yoğunlaşacaktır. Büyükkale'nin kuzeybatı yamacında daha önce kazılmış alanlar genişletilecek, Hitit ve Demir Çağı yapı izlerinin belgelenmesine devam edilecektir. Aynı zamanda 1906-1911 yıllarında açığa çıkarılan "Yamaç Evi" çevresinde kronolojik ve yapısal gelişim araştırmaları sürdürülecektir. Ayrıca, Bakanlığımız tarafından 2024 yılında başlatılan Geleceğe Miras Projesi kapsamında Çorum ili, Boğazköy ilçesinde yer alan Boğazköy-Hattuşa Örenyeri, Geleceğe Miras Projesine dahil edilerek desteklenmiştir. Boğazköy-Hattuşa kazı çalışmalarının 2025 yılı programı kapsamında; Aşağı Şehir'in kuzey terasındaki Roma Hamamı, Büyükkale Orta Plato, Yukarı Batı Şehir'in batı tarafındaki Şehir Surunda yürütülmesi planlanmaktadır.

Tüm bu projeler, Hattuşa'nın yalnızca geçmişin bir kazı alanı değil, yaşayan bir bilimsel araştırma ve kültürel miras laboratuvarı olduğunu göstermektedir. 2025 sonrası için de bu çok yönlü yaklaşımın artarak devam etmesi planlanmaktadır.

Bakanlığımız bağlı birimi Boğazköy Hattuşa Örenyeri'nde kazı çalışmaları 1906 yılında başlamış olup kazı çalışmalarının başladığı dönemde Çorum ilinde müze bulunmadığı için kazıda çıkarılan buluntular, İstanbul Arkeoloji Müzeleri ve Anadolu Medeniyetleri Müzesinde muhafaza altına alınmıştır. Daha sonraki süreçte, Çorum ilinde müze kurularak kazılarda çıkarılan buluntular, Çorum Müzesi ve Boğazköy Müzesinde muhafaza edilip sergilenmeye başlanmıştır. Bahse konu müzelerin altyapısı ve sergileme koşulları uluslararası standartlara uygun olarak gerçekleştirilmektedir. Bununla birlikte, yeni gelişen teknolojilerle sergileme alanları genişletilmiş ve Boğazköy Hattuşa Örenyeri ve buluntuları, Bakanlığımız ve Google Türkiye işbirliğinde yürütülen "Google Arts and Culture-Türkiye'nin Hazineleleri" projesi ile çevrimiçi platformlarda da ziyaret edilebilir hale getirilmiştir. Bununla birlikte, 2020 yılında sanal müzecilik faaliyetleri başlatılmış ve İstanbul Arkeoloji Müzeleri, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Çorum Müzesi ve Boğazköy Müzesi ile Boğazköy Hattuşa Örenyeri sanal olarak da ziyaret edilebilir hale getirilmiştir.

1972 tarihli UNESCO Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunmasına Dair Sözleşme uyarınca taraf devletler Dünya Miras Listesi'nde yer alan kültürel ve doğal varlıklarının istisnai evrensel değerini, özgünlüğünü ve bütünlüğünü korumak ve gelecek kuşaklara aktarmakla yükümlüdür. "Hattuşa: Hitit Başkenti" 1986 yılında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne dâhil edilmiş olup alanın koruma durumunun izlenmesine yönelik altı yıllık süreçler halinde hazırlanan periyodik raporlar Dünya Miras Merkezine iletilmektedir.

Ayrıca "Çorum İli, Boğazkale İlçesi, Boğazkale Merkez, Hattuşa Antik Kenti 1. ve 3. Derece Arkeolojik Sit Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı Yapımı İşİ" kapsamında söz konusu alana yönelik koruma amaçlı imar planı çalışmaları Bakanlığımız 2024 Yılı Yatırım Programına alınmıştır.

Ekim 2024-2 Şubat 2025 tarihleri arasında Kore Cumhuriyeti Gimhae Ulusal Müzesi'nde, Çorum Müzesi Müdürlüğü ve Boğazköy Müzesi Müdürlüğü envanterine kayıtlı 212 kalem eser ile "Hitit" başlıklı bir sergi açılmış ve toplam 37.340 kişi tarafından ziyaret edilmiştir. Gimhae'de düzenlenen serginin sona ermesinin ardından, Seul Baekje Müzesi'nde aynı eserlerin farklı bir konsept ile ele alınmasıyla tasarlanan "Hititler: Doğu'nun En Büyük İmparatorluğu" sergisi 7 Mart 2025 tarihinde açılmıştır. Üç ay boyunca Seul Baekje Müzesinde ziyarete açık olan ve Anadolu'nun kadim medeniyetlerinden Hititlere ait seçkin arkeolojik eserleri, Koreli sanatseverlerle buluşturan sergiyle, Türkiye ile Kore arasındaki kültürel bağların güçlendirilmesi hedeflenmiştir.

Serginin yanı sıra, Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansının girişimleri ve Seul Baekje Müzesi ile Gimhae Ulusal Müzesinin de katkılarıyla 18 Nisan 2025 tarihinde "Türkiye-Hititler Uluslararası Akademik Konferansı" düzenlenmiştir. Bu özel etkinlikte Hitit araştırmalarının önde gelen isimlerinden olan Prof. Dr. Andreas

Schachner (Boğazköy-Hattuša Kazı Başkanı), Dr. Önder İpek (Boğazköy-Hattuša Kazı Koordinatörü ve Ortaköy-Şapinuva Kazı Başkanı), Prof. Dr. Fikri Kulakoğlu (Kultepe Kazı Başkanı) ve Resul İbiş (Boğazköy Müze Müdürü) değerli sunumlarıyla Hitit tarihine ışık tutmuşlardır.

Hattuša Antik Kenti de dahil olmak üzere Bakanlığımıza bağlı tüm müze ve örenyerlerinde ulusal/uluslararası kamuoyunda ses getirecek tanıtım faaliyetlerimiz 2019 yılından itibaren Turkish Museums (TM) platformu üzerinden yürütülmektedir. Söz konusu platforma ilişkin çalışmalar; Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı (TGA) koordinasyonunda, TM sosyal medya hesapları ve TM web sayfası üzerinden gerçekleştirilmektedir. Müze ve örenyerlerinde tanıtım amaçlı bu proje için belirli periyotlarda gerçekleştirilen video ve fotoğraf çekimleri gerek TM sosyal medya hesaplarında gerekse TM web sayfasında paylaşılmaktadır. TM projesindeki içerikler zaman zaman GoTürkiye platformu tarafından da paylaşılarak desteklenmektedir.